

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д-р Кремена Георгиева Борисова-Маринова;
Институт за изследване на населението и човека при БАН, Департамент „Демография“, секция „Статистическа и икономическа демография“;
Научна специалност „Статистика и демография“ (д-р, професор), „Икономика и организация на труда“ (доцент)
Относно: конкурс за доцент по научна специалност „Икономика и организация на труда (демография и политики на пазара на труда) в научно направление 3.8. Икономика в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Човешки ресурси и социална защита“/Общоикономически факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 6/11.12.2024 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 762/07.03.2025 г. на Ректора на УНСС.

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

За участие е подал документи и допуснат единствен кандидат – д-р Десислава Николова Колева-Стефанова, която заема академичната длъжност „главен асистент“ в катедра „Човешки ресурси и социална защита“ на УНСС от 2018 г. Д-р Д. Колева-Стефанова има натрупан достатъчен опит като преподавател и изследовател и това спомага за изграждането у нея на качествата, необходими за заемането на академичната длъжност „доцент“.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. **Изпълнение на количествените изисквания** – Д-р Д. Колева-Стефанова е представила за участие в конкурса общо 23 научни публикации, от които 3 монографични и учебно-монографични издания (хабилитационен труд, самостоятелно учебно помагало и монография на базата на защитен дисертационен труд), 16 самостоятелни студии и статии (1 статия, публикувана на английски език) и 4 самостоятелни научни доклада (два от които на международни конференции). Представените публикации са извън темата на дисертационния труд и се приемат за оценяване.

Запознаването с представените от кандидата документи и научни публикации по конкурса показва, че те надвишават значително както минималните национални наукометрични изисквания, така и допълнителните изисквания на УНСС за заемане на академичната длъжност „доцент“. В количествен аспект представената научна продукция на гл. ас. д-р Десислава Колева-Стефанова дава общо 1520 точки при необходими 720 съгласно нормативните изисквания (вкл. допълнителните изисквания на УНСС).

3.2. **Изпълнение на качествените изисквания** – Представените по конкурса публикации могат да се оценят без колебание като изпълнени на високо научно

равнище. Те са представени пред научната и по-широката общност в авторитетни научни издания и са получили редица положителни оценки от различни значими университетски и академични институции. Общият извод е, че оценяваната научна продукция отразява постигнатите резултати в изследователската и преподавателската дейност на кандидата.

В представения Протокол № 9/11.11.2024 г. от заседанието на Съвета по хабилизация на УНСС се посочва положителното становище на Съвета за изпълнението на количествените и качествени изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ от кандидата д-р Д. Колева-Стефанова.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност за всеки кандидат поотделно

Д-р Колева-Стефанова има 7-годишен преподавателски опит като асистент и главен асистент към катедра „Човешки ресурси и социална защита“ на УНСС. През тези години тя води лекции и семинарни занятия по редица дисциплини, като „Човешки капитал“, „Инвестиции в човешки капитал“, „Пазар на труда“, „Икономика на труда“, „Демография“, „Демографски основи на застраховането и социалното дело“, което помага на формирането ѝ като преподавател с богати знания и педагогически опит. Кандидатът по конкурса има и значително и успешно участие в 10 научни и образователни проекта (3 международни, 1 национален, 4 университетски и 2 научни проекта на Висшето училище по застраховане и финанси), което допринася за разширяване на научните ѝ интереси и утвърждаването ѝ като задълбочен и перспективен изследовател. Наред с това, д-р Колева-Стефанова е била рецензент на 2 проекта за Държавни образователни стандарти, участвала е в организационните комитети на научни конференции и е участвала като експерт по становище на ИСС за системата за професионално обучение, квалификация и преквалификация на възрастни, което допълва нейната квалификация като преподавател и като изследовател.

5. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

За целите на настоящия конкурс д-р Д. Колева-Стефанова е представила един самостоятелен монографичен труд, едно учебно помагало и една монография на базата на дисертационния ѝ труд за придобиване на ОНС „доктор“, както и статии, студии и доклади на научни конференции. Представените публикации са на изключително актуални за страната теми, те са разработени самостоятелно като е допълнена и обогатена концептуалната рамка на изследваните проблеми и е приложен критичен анализ на значими по обем и обхват източници и чуждестранен опит в посочените области.

Представената научна продукция на д-р Д. Колева-Стефанова се разпределя в следните направления:

- Същност и проблеми на развитието на съвременния човешки капитал, като специално внимание е отделено на демографските тенденции и глобалните проблеми през последното десетилетие и тяхното отражение върху развитието на човешкия капитал в страната и Европа;
- Актуални въпроси на демографското развитие (количествени и качествени показатели за анализ на демографските процеси в ЕС и България, ефекти на демографските промени върху обществените системи, проблеми на интеграцията на бежанци, различия в демографското развитие на регионите на страната, икономически и социални неравенства, съвременни рискове за здравето) и въздействието им върху демографското възпроизводство и пазара

на труда;

- Значими и актуални проблеми на пазара на труда, свързани със същността и неговите особености в настоящия период и в бъдеще, с определянето на ключовите показатели за състоянието на пазара на труда в страната под влияние на пандемията от Ковид-19, с младежката безработица и оценката на въздействието на социално-икономическата среда в страната върху лицата от младите възрасти на пазара на труда, значението на европейската концепция за гъвкавост и сигурност в съвременните условия, развитието на новите професии и форми на ефективна заетост, с регионалните различия на трудовите пазари в страната и с идентифицирането на най-значимите уязвими групи;
- Различни теми, свързани с тенденциите и особеностите на съвременното социално-икономическо развитие на страната, като развитието на дигиталните умения, на ученето през целия живот, бедността и социалното изключване, интеграцията на уязвими групи на пазара на труда в съвременните условия, корпоративната социална отговорност и други.

Всички посочени направления са от областта на обявения конкурс. Публикациите на д-р Д. Колева-Стефанова в тези области разкриват нейната последователност и целеустременост като учен с изявен фокус на научните интереси и търсения. Общият извод е, че кандидатът участва с достатъчна по обем, разнообразна и актуална научна продукция, която по вид и съдържание напълно съответства на тематиката на конкурса.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидатите

Научните приноси, посочени в самооценката на кандидата, са пряко свързани с посочените от нея публикации. Те напълно отговарят на изискванията и тематиката на конкурса.

Считам, че основните теоретични приноси в трудовете на кандидата са: **първо**, в обогатяването и систематизацията на теоретичните познания за същността, спецификите и развитието на съвременния етап на пазара на труда и човешкия капитал под влияние на пандемията от Ковид-19; **второ**, в предлаганата нова групировка на ключови показатели за идентифициране на факторите, влияещи върху пазара на труда, работната сила и човешкия капитал; **трето**, в систематизацията и оценката на основните институционални подходи за статистически анализ на пазара на труда; **четвърто**, в идентифицирането и систематизацията на някои потенциални рискове за страната при интеграцията на бежанци и разработването и апробацията на собствен модел за анкетно проучване с цел събиране на допълнителна актуална информация по изследвания проблем.

Като основни научно-приложни приноси бих отбелязала: **първо**, направената оценка на базите статистически данни за пазара на труда, събирани от различните международни и национални институции; **второ**, оценката на въздействието на социално-икономическата среда в България върху младите хора и предложените подходи за успешната им интеграция на пазара на труда; **трето**, систематизацията на същностните характеристики на различията между регионалните пазари на труда (с акцент върху северозападния и северния централен регион); **четвърто**, съдържащите се в редица изследвания и публикации на гл. ас. д-р Д. Колева-Стефанова идеи и конкретни

предложения за усъвършенстване на държавните стратегии и публичните политики в областта на демографската ситуация в Европа и България, заетостта и новите ѝ форми, интеграцията на бежанци, здравната система, ученето през целия живот, развитието на дигитални умения, включването на лица с увреждания на пазара на труда и други, които могат да се използват от органите за управление на национално и регионално равнище; и **пето**, обогатяването на учебната литература в областта на демографските дисциплини за висшите учебни заведения.

7. Основни критични бележки и препоръки към всеки кандидат поотделно

Нямам значими критични бележки към представената научна продукция на д-р Десислава Колева-Стефанова.

8. Заключение

Въз основа на дадената дотук категорична положителна оценка на цялостната дейност на гл. ас. д-р Д. Колева-Стефанова като преподавател и изследовател препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да подкрепят предложението за назначаване на д-р Десислава Николова Колева-Стефанова на академичната длъжност „доцент” в професионално направление 3.8. Икономика по научната специалност „Икономика и организация на труда (демография и политики на пазара на труда)” в УНСС.

14.04.2025 г.

София

Подпис: .....

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

By: Prof. Dr. Kremena Georgieva Borissova-Marinova;
Institute for Population and Human Studies at the Bulgarian Academy of Sciences,
Department of Demography, Section of Statistical and Economic Demography;
Scientific speciality “Statistics and Demography” (PhD, Professor), “Economics and Organisation of Labour” (Associate Professor)
Regarding: competition for the post of an **Assistant Professor** in the scientific discipline “Economics and the organisation of work” (demography and labour market policies) in the scientific field 3.8. Economy at UNWE.

9. Information on the Procedure

The Procedure was announced for the needs of the Department of Human Resources and Social Protection, Faculty of Economics, UNWE, according to the UNWE Academic Council Decision no. 6/11.12.2024. I participate as a member of the Scientific Jury for this Procedure according to Ordinance no. 762/07.03.2025 of the Rector of UNWE.

10. Brief information on the applicants in the Procedure

One candidate has submitted their papers for the current competition, Desislava Nikolova Koleva-Stefanova, PhD, Chief Assistant at the University of National and World Economy, Department of Human Resources and Social Protection since 2018. Ms Koleva-Stefanova, PhD has long experience as a lecturer and researcher and this helped her in building the features needed for being awarded the academic position of an Assistant Professor.

11. Fulfilment of the requirements for holding the academic position

11.1. **Fulfilment of quantitative requirements** – D. Koleva-Stefanova, PhD, has presented a total of 23 scientific publications for participation in the competition, of which 3 monographs and educational-and-monographic publications (habilitation work, a solo self-study aids and a monograph on the basis of defended dissertation), 16 separate studies and articles (1 article published in English) and 4 solo scientific reports (two of which at international conferences). The publications submitted are beyond the subject of the dissertation and have been accepted for evaluation.

Familiarising with the papers and scientific publications provided by the candidate for this Procedure showed that they are far beyond both the minimum national scientometric requirements and the supplementary UNWE’s requirements for the award of the academic position of an Assistant Professor. Quantitative aspect: scientific production presented by the Chief Academic Officer Desislava Koleva-Stefanova, PhD, yields a total of 1520 points out vs the minimum 720 points as per the regulatory requirements (including the additional UNWE requirements).

11.2. **Compliance with quality standards** – All publications presented for this Procedure may undoubtedly be evaluated as papers on high academic level. These were presented to the academic community and to the general public using highly credited academic journals, having been credited a number of positive evaluations from an array of significant

university and academic institutions. The overall conclusion is that the evaluated scientific product mirrors the results achieved over this candidate's research and teaching activities.

Record no. 9/11.11.2024 from the meeting of the UNVE's Habilitation Council also expresses its positive opinion on how the qualitative and quantitative requirements for the position of an Assistant Professor by the candidate Desislava Koleva-Stefanova, PhD, have been met.

12. Assessment of each candidate's lecturing and teaching

Desislava Koleva-Stefanova, PhD, has accumulated a total of 7 years of teaching experience as an assistant and Chief Assistant at UNWE's Department of Human Resources and Social Protection. During these years, she has given lectures and seminars in a number of subjects, such as "Human Capital", "Investing in Human Capital", "Labour Market", "Labour Economics", "Demography" and "Demographic Basics of Insurance and Social Work", with all the above having helped her to progress as a teacher with a wealth of knowledge and pedagogical experience. Furthermore, the candidate under this Procedure has been an important and successful participant in 10 academic educational projects (3 international, 1 national, 4 university-level and 2 research projects launched by the Higher School of Insurance and Finance), with all this supporting the expansion of her academic scope of interests and her establishment as an insightful and prospective researcher. Ms D. Koleva-Stefanova, PhD, has been a reviewer of 2 projects for State Educational Standards, been part of the organising committees of scientific conferences and participated as an expert in the opinion of the Economic and Social Council (ESC) on the system of vocational training, training and retraining of adults thus complementing her qualifications both as a teacher and as a researcher.

13. Brief characteristics of presented academic works and publications

For the purposes of this procedure, Ms D. Koleva-Stefanova, PhD, has presented one individually authored monograph, one training aid and one monograph based on her doctoral thesis and some further works such as articles, studies and reports presented at scientific conferences. Those publications stand out as going into some high-priority national topics developed by the candidate on an independent basis. These provide a supplemented and enriched conceptual framework to the issues researched, complemented by a critical analysis of some sources and international expertise standing out with its significant scope and volume.

The academic products presented by Desislava Koleva-Stefanova, PhD, may be classified in the following threads:

- Nature and problems of development of modern human capital, with particular attention to demographic trends and global issues over the last decade and their impact on the development of human capital in Bulgaria and across Europe;
- Current issues of demographic development (quantitative and qualitative indicators for the analysis of demographic processes in the EU and Bulgaria, effects of demographic changes on social systems, problems of integration of refugees, differences in demographic development of the country's regions, economic and social inequalities, contemporary health risks) and their impact on demographic reproduction and on the labour market;
- Significant and contemporary labour market issues related to the nature and characteristics of the labour market in the current period and in the future, to the identification of key indicators of the labour market situation in the country affected by the COVID-19 pandemic, to youth unemployment and to the assessment of the impact of the socio-economic environment in the country on young people in the

labour market, to the importance of the European concept of flexibility and security in modern conditions, to the development of new professions and forms of effective employment, to regional differences in this country's labour markets and to the identification of the most significant vulnerable groups;

- A variety of topics related to the trends and specificities of Bulgaria's current socio-economic development, such as the development of digital skills, lifelong learning, poverty and social exclusion, the integration of vulnerable groups in the labour market in modern conditions, corporate social responsibility and others.

All mentioned threads fall within the scope of the announced Procedure. The publications of Ms Desislava Koleva-Stefanova, PhD, in these areas reveal her integrity and determination as a scientist with a clear focus on scientific interests and research. The general conclusion is that the candidate participates with a sufficiently voluminous, diverse and up-to-date scientific products, whose types and content fully correspond to the theme of this Procedure.

14. Brief evaluation of scientific and applied scientific contributions of the candidates

The scientific contributions indicated in the candidate's self-evaluation sheet are directly related to the publications indicated by her. They fully meet the requirements and the theme of this Procedure.

It is my belief that the main theoretical contributions found in this candidate's works are: **first**, in the enrichment and systematisation of theoretical knowledge on the essence, specificities and development at the current stage of the labour market and human capital under the influence of the COVID-19 pandemic; **second**, in the proposed new grouping of key indicators to identify the factors affecting the labour market, the labour force and human capital; **third**, in the systematisation and evaluation of the main institutional approaches to statistical analysis of the labour market; **fourth**, in the identification and systematisation of some potential risks for the country in the integration of refugees and the development and testing of its own survey model to collect additional up-to-date information on the problem studied.

In my opinion, her main scientific and applied contributions are: **first**, the evaluation of the databases of labour market statistics collected by the various international and national institutions; **second**, the evaluation of the impact of the socio-economic environment in Bulgaria on young people and the proposed approaches for their successful integration into the labour market; **third**, the systematisation of the essential characteristics of the differences between regional labour markets (with a focus on the north-western and north-central regions); **fourth**, a number of studies and publications by Ms D. Koleva-Stefanova, PhD, containing ideas and specific proposals aimed at improving State strategies and public policies in the area of demographic situation in Europe and Bulgaria, employment and its new forms, integration of refugees, health system, lifelong learning, development of digital skills, inclusion of people with disabilities in the labour market and others that can be used by national and regional management bodies; and **fifth**, enrichment of the teaching literature in the field of demographic subjects for higher education institutions.

15. Key criticisms and recommendations to each applicant individually

I have no significant criticism of the presented scientific production of Ms. Desislava Koleva-Stefanova, PhD.

16. Conclusion

Based on the positive evaluation of the overall work of Dr D. as a lecturer and a researcher, I recommend to the members of the esteemed Scientific Jury to support the proposal for the appointment of Ms. Desislava Nikolova Koleva-Stefanova, PhD, to the academic position of “Assistant Professor” in the professional field 3.8. Economics of Scientific Speciality “Economics and the organisation of work” (demography and labour market policies) in the UNWE.

14 April 2025
Sofia

Signature .....